

УДК 338.439.02

ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Батюк Л.А. к.е.н., доцент

Державний біотехнологічний університет

У роботі визначено основні макроекономічні фактори, які впливають на глобальну продовольчу безпеку.

Країни, які залежить від імпорту агропродукції, опинилися під сильним впливом негативних наслідків економічної та продовольчої кризи. А вже останнім часом суттєво зросли світові витрати на імпорт виробничих ресурсів для сільського господарства. Це було зумовлено переважно підвищенням цін. Зростання витрат на імпорт виробничих ресурсів у сукупності зі збільшеними витратами на імпорт продовольства та знеціненням валюти багатьох країн по відношенню до долару США посилює проблеми платіжного балансу країн з низьким рівнем доходу [1].

Продовольча безпека країн із низьким доходом визначається умовами їхньої зовнішньої торгівлі, зокрема, митними тарифами, відповідними податками, зборами, експортними субсидіями тощо. Але в сучасних умовах ціни на сільгосппродукцію визначаються переважно загальним станом економіки та фінансів [2].

МВФ оцінює динаміку світової економіки як слабку та нестабільну. Підвищення продуктивності, автоматизація та цифровізація, що допомагає масштабувати бізнес, вимагають високих витрат, але зіштовхуються зі скороченням споживчого попиту, викликаного загальносвітовим зростанням нерівності, що веде до надвиробництва і загрожує тривалою рецесією. Підтримувати глобальну економіку на плаву допомагає лише безпрецедентний масштаб кредитування.

Обсяг накопичених боргів багаторазово перевищує глобальний ВВП. Це загроза стабільності світової фінансової системи, яка, як свідчать дослідження G20, поки що не здатна швидко та ефективно відреагувати на будь-яку кризу загальносистемного характеру [3]. Виявлені після 2008 року проблеми загалом так і не було вирішено, їх просто «залили» грошима світові центральні банки.

Десятирічний період наближених до нуля ставок центробанків обмежив ефективність політики монетарної стабілізації, але породив уявлення про те, що для країн із розвинутою економікою наднизькі відсоткові ставки роблять вищий рівень боргу «безкоштовними», а економічне зростання компенсує висхідну динаміку співвідношення боргу до доходів.

Саме з цієї причини склався консенсус, що підвищувати ставки не можна за жодних обставин, інакше світ звалиться в економічну кризу, а від ФРС США вимагають пом'якшення монетарної політики та запуску нових стимулюючих заходів (QE). Якщо очікування м'якої грошово-кредитної політики не будуть постійно підтверджуватись зниженнями ставок та розширенням грошової

пропозиції центробанками, то фінансові ринки чекає потужний обвал та переоцінка ризиків.

Теоретично можна довго підтримувати економіку через зростання боргів урядів, корпорацій і громадян, але дослідження Світового банку показало, що як тільки відношення боргу до ВВП у країні сягає понад 77%, боргове навантаження починає уповільнювати економічне зростання і надалі кожен додатковий відсоток зростання економіки вимагатиме постійного збільшення кредитування приблизно на два відсотки. Цю позначку вже давно пройдено [3].

Нескінченне розширення кредитування за нульовими ставками при незначному зростанні економіки веде до «теплової смерті». Прискорене кредитне та емісійне стимулювання спричинить гіперінфляцію, що призведе до колапсу світової економіки.

Пом'якшення грошово-кредитної політики, яке нині проводять ФРС США, ЄЦБ, Народний банк Китаю, Банк Японії та ін., — це лише відтермінування, необхідне для того, щоб уряди змогли підготуватися до світової кризи. Але поки що немає ознак того, що цей час буде витрачено з користю.

Глобальний борг нині має такі масштаби, що центральним банкам розвинутих країн не вистачить ресурсів, щоб викуповувати активи, як це було в 2008 році, а зниження ставок вже не допоможе, тому що вони й так близькі до нуля або негативні.

Створення кредитних грошей і неконтрольоване накопичення фінансового капіталу є головними характеристиками сучасного ринкового господарства. У цьому його могутність та головна вада. Варіантами розвитку подій є або зміна моделі економіки і перехід до нових технологій виробництва для створення нової вартості, або глобальна регіоналізація, або світова війна, яка обнуляє поточні зобов'язання, або надзвичайна соціальна криза, в ході якої відбудеться перерозподіл благ сучасної цивілізації. Перший варіант кращий, але для його реалізації необхідно всерйоз займатися фундаментальними дослідженнями та підвищувати загальний рівень освіти, тому що такій економіці знадобляться творці, а не кваліфіковані споживачі, як зараз.

Список використаних джерел

1. Батюк Л.А. Продовольча безпека та досвід її забезпечення в деяких розвинутих країнах світу. Вісник ХНТУСХ ім. Петра Василенка. №105. 2010. С. 72-79.

2. Батюк Л.А., Бабан Т.О., Бобловський О.Ю. Особливості модернізаційних процесів в Республіці Корея: досвід застосування для України. Формування сучасного конкурентного середовища: інтеграція та глобалізація: матеріали міжнародної конференції (м. Грінвіч, Школа бізнесу в Університеті Грінвіч, 25 травня), Грінвіч, 2018. С. 10-12.

3. G-20 Surveillance Note: G-20 Finance Ministers and Central Bank Governors' Meeting. 2024. URL: <https://www.imf.org/external/np/g20/022624.htm>

4. Батюк Л.А., Шibaєва Н.В. Відродження трудового ідеалу життя як альтернативи суспільству споживання. Вісник ХНТУСХ ім. Петра Василенка. №126. 2012. С. 80-86.